

A hagyományteremtés iskolája

Néhány hete Szarvason tanácskoztak a honismeret elkötelezettjei, július 15–18-ig az ország város- és faluvédői találkoztak 28. alkalommal – ezúttal Rácalmáson.

Magyarország „vadonatúj” városa (4500 lakosú falusias település a Duna mentén) majdhogynem erején felüli vállalkozásba fogott: 240 résztvevőt látott vendégül 3 napon át – köztük a szarvasi Városszépítők képviselőit is. A szervezés azonban valóban „városi” volt: internetes jelentkeztetés és szállásfoglalás, kedves fogadtatás, kifogástalan tájékoztatás, pontosan kezdődő, gondosan rendezett programok. A sikerhez hozzájárult a közeli Dunaújváros is: az igényesebbeknek szállodai szobákat, a résztvevőknek mintaszerűen szervezett és vezetett programokat biztosított.

Intermezzo (nem minden tanító szándék nélkül)

Szocialista nagyvárosunk – szemben ügyeletes vészmadaraink korábbi kárörvendő károgásával – él és virul. A vasmű működik; új, modern papírgyár épült; a majdhogynem elriaszított Hankock bővíti nem túl rég átadott üzemét (Igaz, ez utóbbit Rácalmás is magáénak vallja.) Lakói büszkék városukra, vállalják a „szocialista város” titulust; vállalják múltjukat, formálják jelenüket. Ami a legmeglepőbb: megteremtették a maguk alig fél évszázados történetének hagyományait.

A szakmai program része volt a dunaújvárosi tanösvény megtekintése. Ennél meglepőbb tanösvény aligha van az országban. Beszűkülte „városvédő” szemléletünk szerint a tanösvény árkonbokron vezet át, növényritkaságokat és -társulásokat mutat be. A dunaújvárosi tanösvény (tanút) a városon vezet át, és a város épületeiről, szobrairól, köztéri alkotásairól szól. A „túrazetők” észrevételeit az általánosban a különöst. A tanút átvezet az első, jellegzetesen jellegzetesen szocreál lakótelepeken. A vezetők azonban felhívják a látogatók figyelmét a „névtelen”, de általuk nevesített egykori tervezők építészeti ötleteire, amelyekkel az uniformizált épületek egyhangúságát megpróbálták megtörni.

A mai épületek szenzációsak. Kiemelkedik közülük a főiskola tömbje. Csupa üveg, geometrikus formájú, világos épület, amely-

nek minden építészeti megoldása az épület funkciójának van alárendelve. A gyönyörű, gazdagon berendezett könyvtárterem valóban a 21. századi oktatóhelyiségeinek példája.

De ilyen a színház épülete is, amely – a dunaújvárosi időszak szerint – máris műemlék (1953-ban épült). Azt ugyan nem tudtuk meg, mennyire modern a színpadtechnika, de láttuk, hogy a színpad egésze a nézőtér minden pontjáról tökéletesen látható, és az akusztika is kiváló. Az aula pedig – üvegfestéses kupolájával – impozáns építmény. A színháznak saját kamaratársulata, táncszínháza és kórusa van.

A város köztéri alkotásai maradandó értékek. Varga Imre Bartók–Kodály szoborpárja, a Domanovszky-freskók a város klasszikus alkotásainak számítanak. A vasszobrok párját ritkító alkotások. Mindezeket egységes keretbe fogják a fél évszázados hárs-, platánsorok, parkok, szökőkutak. A város eleven bizonyítéka annak, hogy lehetnek szépek és élhetőek a mesterségesen telepített városok is.

Lakói barátságosak és lokálpatrióták. Az idegennek készségesen adtak felvilágosítást, az idegenvezetők „szívből” mondták

százszor elmondott szövegüket. Maradandó élményünk, hogy amikor Rácalmáson lekéstük a kirándulóbuszt, az egyik szolgálatban lévő polgárőr kérés nélkül „felkutatta”, hol jár a buszunk, saját kocsinkba ülve átvitt Dunaújvárosba. Közben mesélt a város „hőskoráról”, mai életéről, végigautóztatott minket utcáin, és szabályos idegenvezetés keretében mutatta be lakóhelyét. Mindezt a legnagyobb természetességgel, a tulajdonos büszkeségével tette. Ugyanakkor nem titkolta azt sem, hogy divat lett az agglomerációs övezet településeire való kiköltözés; szomorúan mutatta a torzóban maradt stadiont, emlegette a megszűnt, egykor sikeres sportegyesületeket. Miután csatlakoztunk a csoporthoz, autónkat visszavitte rácalmási szállásunkra.

A rendezvény

Úgy tűnik, hogy az ilyen típusú rendezvények résztvevői érdeklődők és fegyelmek. Az előadóterem mindig teltek, az előadások érdekesek. A szállások a falusi vendéglátástól a szállodákig terjedtek, az étkezés kínálata izletes és bőséges volt.

A rendezők szerencséjére az esős időszak éppen véget ért, pecchére – kitört a kánikula. A kettő együtt hihetetlen szűnyoginváziót eredményezett, annak ellenére, hogy naponta járt a repülő, és a földön is „gyérítettek”. Még így is voltak, akik emiatt hamarabb hazamenekültek.

A dunaújvárosi program mellett volt egy dunaföldvári is: a vár-torony természetfotó- és Rákóczi-kiállítása nagyszerű, a panoráma gyönyörű. (Aki megy a Balatonra, álljon meg itt egy órára!) A hajóút Földváról Dunaújvárosig – benne az új híd kosárszerű tartóelemeivel – élményszerű látivaló.

Rácalmás polgármestere és munkatársai kitétek magukért. A polgármester mindenütt ott volt. Figyelemmel kísérte az eseményeket, de csak egyszer beszélt; a rendezvényeken a szövivők a szakemberek – többek közt a városvédő *Ráday Mihály* – voltak. 15 Podmaniczky-díjat adtak át az e területen kiemelkedően dolgozóknak, jubiláló egyesületeknek. A kitüntetettek közt voltak kastélyok- és vármok gondozói, életre keltői – köztük a szarvasi származású *Fabri Attila*, ill. felesége, akik Szádvár romhalmazát tették, lelkes önkéntesek segítségével, turistalátványossággá.

Maradandó élményekkel és szakmai tanulságokkal távozhattak a mintaszerűen felújított és használt rácalmási Jankovich-kúria vendégei.

Kutas Ferenc